

T-deletie in Nederlandse dialecten

VRIJE UNIVERSITEIT

T-deletie in Nederlandse dialecten
*Kwantitatieve analyse van structurele, ruimtelijke
en temporele variatie*

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT

ter verkrijging van de graad van doctor aan
de Vrije Universiteit te Amsterdam,
op gezag van de rector magnificus
prof.dr. T. Sminia,
in het openbaar te verdedigen
ten overstaan van de promotiecommissie
van de faculteit der letteren
op dinsdag 28 september 1999 om 13.45 uur
in het hoofdgebouw van de universiteit,
De Boelelaan 1105

door

Antonie Cornelis Maria Goeman

geboren te Stad-Delden

Promotor: prof.dr. P.Th. van Reenen
Copromotor: dr. E. Wattel

Uitgave van
Holland Academic Graphics
P.O. Box 53292
2505 AG The Hague
The Netherlands

phone: +31 70 4480203
fax: +31 70 4480177
e-mail: info@hagpub.com
<http://www.hagpub.com>

ISBN 90 5569 107 0

Copyright © 1999 by Ton Goeman. Alle rechten voorbehouden.
Illustratie omslag © 1999 by Willem Vleeschouwer

Printed in The Netherlands.

Voorwoord

Op dit punt van het onderzoek aangekomen, wil ik graag dank betuigen aan een aantal personen en instanties.

A. Weijnen heeft me ingeleid in de dialectologie en de historische taalkunde van het Nederlands. Ik heb er geen spijt van dat ik de waarschuwing van mijn leraar Nederlands in de wind heb geslagen om in Nijmegen Nederlands te gaan studeren. Daar was een hoogleraar taalkunde die je zou noodzaken om met lieslaarzen aan in de polder zoiets als veldwerk te doen. Ik heb, maar pas na het afstuderen, heel veel veldwerk gedaan en daarbij nooit laarzen nodig gehad. R. Kraak heeft me in 1967 gestimuleerd toen ik meer wilde weten van generatieve taalkunde en formele grammatica's en hij heeft me later aangeraden bij het Meertens Instituut te solliciteren. Ik voel me ook verplicht aan D. Hérault die me voor het studiejaar 1967-1968 toegelaten heeft aan het Centre de Linguistique Quantitative de l'Université de Paris. Hij heeft me gewezen op het belang voor taalkundige gegevens van het werk dat Bezécri aan het ontwikkelen was en dat toen beloofde een soort factoranalyse voor categoriale data te worden en uiteindelijk de correspondentie-analyse geworden is. Dat heeft mijn aandacht gescherp voor de eigenlijke meerdimensionele structuur in ogenschijnlijk chaotisch lijkende taaldata.

De infrastructuur van het Meertens Instituut is buitengewoon, niet alleen op het terrein van de dialectologie. Het dagelijks contact met de collega's is stimulerend. Ik noem speciaal de opeenvolgende hoofden van de voormalige afdeling Dialectologie: Jo Daan, Jaap de Rooij, Jan Berns en Jaap van Marle. Samen met Carla Wijers en Henk Harmsen heb ik bovendien een bijzonder jaar als interim Managementteam van het instituut doorgemaakt.

Enkel vanuit het Meertens Instituut is het mogelijk geweest om het grote veldwerkproject *Fonologie en Morfologie van de Nederlandse Dialecten op basis van Veldwerk* (in de wandeling GTP), waarvan deze studie een deelresultaat is, te realiseren. Heel stimulerend is gedurende de voorbereidingsfase de samenwerking binnen de Nederlands-Belgische commissie geweest die dit veldwerkproject heeft vormgegeven: J. Taeldeman, J. Goossens, G. Kocks en R. Willemyns. Ondersteuning in Nederland werd later verleend door het Departement van Onderwijs en Wetenschappen en in België door het Nationaal Fonds voor Kollektief Wetenschappelijk onderzoek. De beslissing van D. Blok, toenmalig directeur van het Meertens Instituut, om vrijgekomen gelden in te zetten voor een eerste veldwerkdeelproject in de Betuwe heeft de mogelijkheid tot de uiteindelijke totale realisatie geschapen. De Fryske Akademy heeft aanleiding gezien om voor Friesland een gelijksoortig project in uitvoering te nemen. Dat deze plannen niet geresulteerd hebben in een een data-kerkhof is te danken aan de medewerking van de Vrije Universiteit Amsterdam, die vanaf het begin van de uitvoering de computatieve middelen voor de opbouw van de database heeft geleverd;

VOORWOORD

de drijvende kracht hierachter is P. van Reenen geweest. In een aantal gezamenlijke en afzonderlijke publicaties hebben we kunnen laten zien dat de resultaten van het project al vanaf het begin aan de verwachtingen beantwoordden.

In de periode dat het project nog verwezenlijkt moest worden is toenmalig collega Henk Heikens een steunende gesprekspartner geweest.

Bijzonder veel dank zijn we verschuldigd aan de informanten die zoveel tijd, minimaal twee en een half uur, aan de veldonderzoekers en aan mij gegeven hebben. Ik dank de veldonderzoekers, die meestal ook de transcribenten en invoerders waren (zie ook blz. 65). In het bijzonder moeten hier genoemd worden Peter van Vliet en Els van Houten die in Nederland het leeuwendeel van de opnames hebben gemaakt en Rob Belemans en Véronique de Thier die de opnames en transcripties in België hebben verzorgd. De samenwerking met de veldonderzoekers en de uitwisseling van ervaringen zijn heel stimulerend geweest. In een later stadium hebben Karin van Reenen-Stein en Boudewijn van den Berg een aantal nog onuitgewerkte Nederlandse opnames alsnog getranscribeerd en ingevoerd. Vervolgens zijn Thera de Jong en Boudewijn van den Berg nog betrokken geweest bij de correctie van datafiles.

Dit boek was niet en zal niet het enige resultaat van deze databank zijn. Het eerste deel van de Fonologische Atlas (Gent) is eind 1998 verschenen, dat van de Morfologische Atlas (Amsterdam) verschijnt binnenkort. De Nederlands-Belgische samenwerking van het prille begin van dit project laat zich dus ook zien in de resultaten.

Door haar grote opmaakervaring heeft Ineke Meijer ervoor gezorgd dat een ingewikkeld 'typoscript' tot een heel mooi geheel geworden is. Willem Vleeschouwer heeft voor de omslag het t-deletieprobleem tot menselijke proporties teruggebracht. Annelies Roeleveld heeft hoofdstuk 3 gecorrigeerd op het Engels; ze leverde bovendien de vertaling van hoofdstuk 12.

Mijn bijzondere dank geldt P. van Reenen, niet alleen op wetenschappelijk vlak met betrekking tot dit boek, maar ook voor wat we op het gebied van veldwerk en computerisering. Dank ben ik ook verschuldigd aan Evert Wattel voor de probabilistische kaarten en de discussies daarover en aan C. van Bree in het bijzonder voor zijn gedetailleerde en gedegen commentaar. Ook van het commentaar van F. Hinskens, en van de opmerkingen van J. Taldeman en A. van Leuvensteijn heb ik voordeel gehad. Ik dank bovendien Hermann Niebaum niet alleen voor discussies betreffende Nederduitse aangelegenheden en de Duitse vertaling van hoofdstuk 8, maar ook voor zijn en Suzanne's vriendschap. In het laatste stadium heeft Ton Dekker nog zijn kritisch oog laten gaan over het Duits van de 'Nachtrag'.

Het slot moet natuurlijk het meest beklijven. De meeste dank gaat uit naar wie mij het dierbaarst zijn. Allereerst zijn dat natuurlijk mijn vader, die dit niet meer kan meemaken en mijn moeder. Zij hebben me ook gesteund toen ik in Parijs wilde studeren in een tijd dat er nog lang geen uitwisselingsprogramma's bestonden. En tenslotte zijn dat natuurlijk Gerrie, Brecht (met Philippe) en Dirk; jullie liefde, geduld, opmonterende mentaliteit en jullie eigen doorzettingsvermogen zijn nog steeds de aanjagers van mijn leven.

Inhoudsopgave

Voorwoord	vii
Index van afbeeldingen, figuren, kaarten, schema's en tabellen	xix
Lijst van afkortingen	xxvii
1. Inleiding	1
1.1. Probleemstelling: universaliteit, variatie en structuur	1
1.2. Stand van zaken in de Nederlandse dialecten	6
1.2.1. Structurele aspecten	6
1.2.2. Geografische aspecten	8
1.2.3. Diachrone aspecten	9
1.3. De data	11
1.4. Taalvariatie en kwantitatieve modellering	11
1.4.1. T-deletie en taaltheorie	11
1.4.2. De modellering van variatie	14
1.4.3. De geografische modellering van variatie	19
1.4.4. De diachrone modellering van variatie	22
1.5. De indeling van deze studie	23
1.6. Verantwoording van eerder gepubliceerd materiaal	25
2. De validiteit van dialectgegevens	27
2.0. Inleiding	27
2.1. Validiteit en fonetische transcriptie	29
2.2. Validiteit van dialectgegevens en “Grundmundart”	35
2.2.1. Validiteit en taalstrata: operationaliseringen van “echt dialect”	36
2.2.2. Validiteit van informanten en oordelen van informanten	40
2.2.3. De praktijk van het Nederlandse dialectonderzoek	44
2.2.3.1. Achtergrondkenmerken van sprekers	44
2.2.3.2. Validiteit en spreekstijlniveau	51
2.3. De achtergrondgegevens van de informanten in het GTProject	58
2.3.1. Samenstelling informantenbestand naar sociale klasse	59

INHOUDSOPGAVE

2.3.2.	Leeftijd van de informanten	61
2.3.3.	Geslacht van informanten en veldwerkers	64
2.3.4.	Verdeling van de plaatsen waar geënuquëteerd is ten opzichte van het totale beeld van de Nederlandse woonkernen	65
2.3.5.	Spreekstijl en kwaliteit van het dialect	67
2.3.5.1.	Spreekstijl en veldwerkprocedures.	67
2.3.5.2.	Kwaliteit van het dialect; oordelen over informanten	69
2.4.	Validering aan de variabelentypologie: beantwoordt de ‘zachte g’ aan de criteria voor een stereotype?	70
2.4.1.	Sociale stratificatie en (in)formaliteit met betrekking tot de ‘zachte g’	72
2.4.2.	Stijlverschuiving met betrekking tot ‘zachte g’	75
2.5.	Conclusie	76
	Appendices	78
3.	The reliability of dialect data	87
3.0.	Introduction	87
3.1.	Reliability of phonetic transcriptions	88
3.2.	Reliability of traditional dialect geography. A statistical appraisal	94
3.2.0.	Introduction	94
3.2.1.	Regional trend in t-deletion	95
3.2.2.	Assumptions of the model	96
3.2.3.	Are our fieldwork data generated by some geographically random process?	99
3.2.4.	Do geographical factors cause reasonably stable patterns over time? A comparison of two samples independently drawn from the same population	100
3.3.	Conclusions	102
	Appendix	104
	Maps	107
4.	Objectieve en subjectieve geografische factoren, informanten- en veldwerkerskenmerken. Een modelmatige aanpak van t-deletie in Nederlandse dialecten	111
4.0.	Inleiding	111
4.1.	De modellering	113
4.1.1.	De afhankelijke variabele t-deletie	115

INHOUDSOPGAVE

4.1.2.	De onafhankelijke variabelen	115
4.1.2.1.	Onafhankelijke variabelen 1-4: geografische positie	116
4.1.2.2.	Onafhankelijke variabele 5: de afstand van het dialect tot de standaardtaal	117
4.1.2.3.	Onafhankelijke variabele 6: gepercipiëerde afstand	121
4.1.2.4.	Onafhankelijke variabele 7: leeftijd informant	124
4.1.2.5.	Onafhankelijke variabele 8: sociaal-economische positie van de informant	125
4.1.2.6.	Onafhankelijke variabelen 9-11: sexe van informant, veldwerker en de interactie	126
4.2.	Specificatie van twee modellen	127
4.3.	Overige aspecten van de modellering	130
4.3.1.	Transformatie van de onafhankelijke variabele t-deletie	130
4.3.2.	Onafhankelijke variabelen die als toegevoegde variabelen worden beschouwd	131
4.4.	Toetsing van de modellen	133
4.5.	De residuen	136
4.6.	Conclusie	137
	Appendix	138
5.	Les modèles spatiaux et temporels dans la dialectologie. Comment séparer les tendances régionales et générales des fluctuations systématiques au niveau local.	141
5.1.	Rôle des modèles géographiques en dialectologie	141
5.2.	Données et évolution	142
5.3.	La catégorie des modèles	144
5.3.1.	La nature des données	147
5.3.2.	L'omission de variables	147
5.3.3.	Le facteur temporel	148
5.4.	Trois modèles géographiques et leurs écarts	149
5.5.	Conclusions	154

INHOUDSOPGAVE

6. Word-final t-deletion in Dutch dialects: the roles of conceptual prominence, articulatory complexity, paradigmatic properties, token frequency and geographical distribution	157
6.1. Introduction	157
6.2. Data	158
6.2.1. Phonological and morphological categories	158
6.2.2. The nature of the data	161
6.2.3. Results	163
6.3. Hypotheses	165
6.3.1. Conceptual prominence	169
6.3.1.1. The morpheme	169
6.3.1.2. Disambiguating information	171
6.3.1.3. Expressivity and contrastivity	172
6.3.1.4. A flexion marker with different functions in the paradigm	173
6.3.2. Articulatory complexity and phonic prominence	174
6.3.2.1. Following sound	174
6.3.2.2. Preceding sound: plosives and fricatives	175
6.3.2.3. Preceding sound: dental and non-dental clusters	176
6.3.2.4. Regular superlative	177
6.3.2.4.1. Plosives and fricatives	177
6.3.2.4.2. Dental and non-dental clusters	178
6.3.2.4.3. Sonorants and non-sonorants	179
6.3.2.5. Two unexplained cases: labials and velars before pause	179
6.3.3. Token frequency	179
6.4. Geographical aspects	185
6.4.1. Second and third person singular verb forms	186
6.4.2. Regional and local factors	189
6.4.2.1. Areas with high and areas with low [t#]deletion rates	189
6.4.2.2. Strictly local characteristics and overall trend	190
6.4.3. Language external regional and historical factors	192
6.4.3.1. Areas and periods of dialect contact	193
6.4.3.2. [t#]-deletion and dialect contact	196
6.4.3.3. South Africa	197
6.5. Conclusion	198
6.5.1. Factors favoring or disfavoring [t#]-deletion	198
6.5.2. [t#]-deletion as opposed to other potential consonant deletions	199
6.5.3. The stability of [t#]-deletion	200
Maps	202

INHOUDSOPGAVE

7. De Presensvervoeging in de dialecten van Nederland; ja-nee versus gradueel	209
Summary	209
7.0. Inleiding	209
7.0.1. Opmerkingen bij de kaarten	213
7.0.1.1. De gegevens	213
7.0.1.2. De kartering	214
7.0.1.3. Friesland	214
7.0.1.4. IJsselmeerpolders	214
7.0.2. De ratio van procentuele verspreidingskaarten per persoon en per suffix	214
7.0.2.1. (Taalsysteem)	214
7.0.2.2. (Variabiliteit)	215
Spreiding van de vormen per Persoon	216
7.1. 1e persoon enkelvoud	216
7.1.1. Suffix -ə: kaart 1; ik leve, etc.	216
7.1.2. Suffix -n/-ən (en sonantische varianten): kaart 2; ik leven, etc.	217
7.1.3. Suffix -t: kaart 3; ik leeft, etc.	218
7.1.4. Geen suffix: kaart 4; ik leef, etc.	218
7.2. 2e persoon enkelvoud	219
7.2.1. Suffix -ə: kaart 5; je leve, etc.	219
7.2.2. Suffix -n (en varianten): kaart 6; je leven, etc.	219
7.2.3. Suffix -t: kaart 7; je leeft, etc.	220
7.2.4. Suffixen met -s-: kaart 8, 9 en 10; du leefs/leefse/leefst/leefste, etc.	220
7.2.5. Zonder suffix: kaart 11; je leef, etc.	220
7.3. 3e persoon enkelvoud	221
7.3.1. Suffix -t: kaart 12; zonder suffix: kaart 13; hij leeft - hij leef, etc.	221
7.4. 1e en 3e persoon meervoud	222
7.4.1. Suffix -ə: kaart 14; we-ze leve, etc.	222
7.4.2. Suffix -n (en varianten): kaart 15; we-ze leven, etc.	222
7.4.3. Suffix -t: kaart 16; we-ze leeft, etc.	224
7.4.4. Zonder suffix: kaart 17; we-ze leef, etc.	224
7.5. 2e persoon meervoud	225
7.5.1. Suffix -ə: kaart 18; jullie leve, etc.	225
7.5.2. Suffix -n (en varianten): kaart 19; jullie leven, etc.	225
7.5.3. Suffix -t: kaart 20; jullie leeft, etc.	225
7.5.4. Zonder suffix: kaart 21; jullie leef, etc.	226
7.6. Eenheidssingularis en eenheidspluralis	226
7.6.1. Eenheidssingularis	226
7.6.2. Eenheidspluralis	226
7.7. Parallele variatie in de middeleeuwen: 1300-1350	228

INHOUDSOPGAVE

7.8. Besluit	231
Appendix	232
Kaarten	234
8. Der Einheitsplural im Präsens Indikativ der (ost)niederländischen Dialekte. Synchrone und diachrone Variation: rezente Dialekterhebungen und mittelalterliche Urkunden	245
8.1. Methodologische Bemerkungen	245
8.2.1. Synchrone Variation Suffixe: -e, -n, -t, -∅	249
8.2.2.1. Morphem -e	250
8.2.2.2. Morphem -n	250
8.2.2.3. Morphem -t	250
8.2.2.4. Nullsuffix -∅	251
8.2.3. Variabler Einheitsplural	252
8.3. Diachronie	253
8.4. Mnd. Entwicklungen in den östlichen Niederlanden.	255
8.4.1. Groningen, Stadt und Land (1370-1499)	255
8.4.2. Groningen-Stadt (serielle Quelle) (1475-1543)	256
8.5. Drente 1313-1407	256
8.6.1. Overijssel 1300-1530 (ohne serielle Quelle aus Goor)	256
8.6.2. Goor (1330-1410)	257
8.7. Achterhoek (1375-1580)	257
8.8. Arnheim/Nimwegen, Liemers, Kleve (1420-1580)	257
8.9. Alte IJssel, IJsselregion (1350-1575)	258
8.10. Gesamtregion Achterhoek/Liemers/Kleve/IJsselgebiet	258
8.11. Schlußbemerkungen	259
8.12. Nachtrag. Stabile Variabilität: Suffixkonkurrenz	260
Anhang 1: Erklärung und Abbildungen	264
Anhang 2: 1. Abbildungen	266
2. Statistische Proben	271
Karten	281
9. Voorbeelden van Paardekooper z'n vaste aansluiting. Werkwoordsuffigering in enclise bij monosyllabische werkwoorden, 2e persoon enkelvoud.	283
9.1. Inleiding	283
9.2. Motivering	284
9.3. Geografische spreiding van de vormen	284
9.4. Historische achtergrond	285
9.5. Van Haeringens merkwaaardige vormen met -d en -r	286

INHOUDSOPGAVE

9.6. Alternatieve verklaring	287
9.7. Conclusie en mogelijke consequenties	288
Kaart	292
10. Syncope, stamvocaal en t-deletie van 3sing presens, in het bijzonder in de noordoostelijke Nederlandse dialecten	293
10.0. Inleiding	293
10.1. T-deletie bij nominale vormen	296
10.2. Diachrone aspecten van t-deletie in 3sing presens: syncope van de suffixvocaal	297
10.2.1. Suffixvocaalsyncope in zuidelijke en zuidwestelijke Nederlandse dialecten	299
10.2.2. Suffixvocaalsyncope in Westfaalse en zuidelijke Oudengelse dialecten	304
10.2.3. Suffixvocaalsyncope in de noordoostelijke Nederlandse dialecten	310
10.3. Open syllabeverlenging (OSL), syncope en korte vocaal	320
10.3.1. Open syllabeverlenging (OSL) vóór 1300	320
10.3.2. Dialectgeografie van open syllabeverlenging (OSL) in de 14de eeuw	325
10.3.3. Dialectgeografie van suffixvocaalsyncope in de 14de eeuw	326
10.3.4. Overige kwalitatieve kenmerken van de stamvocaal in 3sing pres: breking en umlaut	327
10.4. Dialectgeografische aspecten: t-deletie in sterke en zwakke werkwoorden	329
10.4.1. T-deletie in zwakke werkwoorden	329
10.4.2. T-deletie in “onregelmatige” zwakke werkwoorden: kwaliteitsverschil van de stamvocaal	329
10.4.3. Sterke werkwoorden en t-deletie in de huidige dialecten: kwaliteitsverschil en verkorting van de stamvocaal	330
10.4.4. Oorspronkelijk lange vocaal en t-deletie: kwaliteitsverschil en verkorting	331
10.4.5. Open syllabeverlenging (OSL) en t-deletie: kwaliteitsverschil en verkorting	331
10.4.6. Oorspronkelijk korte vocaal en t-deletie: kwaliteitsverschil van de stamvocaal	332
10.5. T-deletie in werkwoorden synchroon: woordfrequentie en dialect-interne systematische factoren en geografische positie	333
10.5.1. Woordfrequentie en t-deletie	333

INHOUDSOPGAVE

10.5.2. Systematische factoren en geografische verdeling	335
10.5.3. De beperking van t-deletie tot de sterke en onregelmatige werkwoorden	340
10.6. De geografische spreiding van t-deletie en de structurele factoren in verband met de perceptie van dialect-verwantschap door dialectsprekers	345
10.7. Conclusies	346
10.7.1. Historische en synchrone aspecten	346
10.7.2. Implicaties	348
Appendices	350
Kaarten	381
11. Variabele of constante t-deletie. De contexten, de morfologische factoren en het lexicon	395
11.1. Inleiding	395
11.2. T-deletie in de zinsfonologie	397
11.3.1. De rol van morfologische factoren bij t-deletie naast stamstructuur en zinsfonologie in de Betuwse en Zuid-Hollandse dialecten	402
11.3.2. De rol van morfologische factoren en zinsfonologie in het contemporaine en 13e eeuwse West-Vlaams	412
11.3.3. Morfologie en t-deletie aan het wordeinde in het 13de eeuwse Oudfrans.	418
11.4. Lexicale t-deletie en Lexicale Fonologie: de exponentiële hypothese	420
11.5. T-deletie en Optimality Theory	427
11.6. Conclusies	429
Appendices	432
12. Summary of findings and conclusions	439
12.1. Theoretical expectations	442
Consonant (cluster) before word-final [t]	442
Consonant, vowel or silence after word-final [t]	445
Theoretical models	445
12.2. Phonological and morphological conditions in present-day dialects in words before silence	446
12.2.1. Verb forms and nominal forms	446
12.2.2. Verb forms	447
12.2.3. Nominal forms	450

INHOUDSOPGAVE

12.3. Diachronic aspects. Phonological and morphological conditions in words before silence	451
12.3.1. The province of Zuid-Holland and the Rivers region	451
12.3.2. Dialects of the north east	452
3sg pres	452
Uniform plural	453
12.4. Phonological and morphological conditions in the connected sentence in present-day dialects	453
12.4.1. The province of Zuid-Holland and the Rivers region	454
12.4.2. The Netherlands	455
12.4.3. The Flemish-speaking part of Belgium and France	456
12.5. External influences	457
12.5.1. Social factors	457
12.5.2. Dialect geographical factors	457
12.6. American English, Middle West Flemish, Middle English and Old French	460
12.7. Language theoretical implications	461
12.8. Methods employed	464
12.9. Future research	467
13. Nederlandse samenvatting	469
13.1. Theoretische verwachtingen	472
Consonant(groep) voor woordfinale [t]	472
Consonant, vocaal of pauze na woordfinale [t]	474
Theoretische modellen	475
13.2. Fonologische en morfologische condities in hedendaagse dialecten in woorden voor pauze	476
13.2.1. Werkwoorden en nominale vormen	476
13.2.2. Werkwoorden	477
13.2.3. Nominale vormen	479
13.3. Diachrone aspecten. Fonologische en morfologische condities in woorden voor pauze.	481
13.3.1. Zuid-Holland en het Rivierengebied	481
13.3.2. Noordoostelijke dialecten	481
3sing pres	481
Eenheidspluralis	483
13.4. Fonologische en morfologische condities in hedendaagse dialecten bij woorden in zinsverband	483
13.4.1. Zuid-Holland en het Rivierengebied	483
Fonische prominentie en articulatorische complexiteit	483
Morfologische factoren	484

INHOUDSOPGAVE

13.4.2. Nederland	485
13.4.3. Vlaams België	486
13.5. Externe invloeden	486
13.5.1. Sociale factoren	486
13.5.2. Dialectgeografische factoren	487
13.6. Amerikaans-Engels, Middelwestvlaams, Middelen- gels en Oudfrans	489
13.7. Taaltheoretische implicaties	491
13.8. Gebruikte Methoden	493
13.9. Vervolgonderzoek	497
Bibliografie	499
Curriculum Vitae	533

Index van afbeeldingen, figuren, kaarten, schema's en tabellen

Naar soort op hoofdstuk geordend.

Soort Nr.	Hoofdstuk	Titel	
Abb. 1.	8.	Groningen Stadt und Land (1370-1499): 1. Pl.	266
Abb. 2.	8.	Groningen Stadt und Land (1370-1499): 2. Pl.	266
Abb. 3.	8.	Groningen Stadt und Land (1370-1499): 3. Pl.	266
Abb. 4.	8.	Groningen Stadt und Land (1370-1499): 1.2.3. Pl.	266
Abb. 5.	8.	Groningen Stadt und Land (seriell) (1474-1543): 1.2.3. Pl.	266
Abb. 6.	8.	Drente (1313-1407): 1. Pl.	266
Abb. 7.	8.	Drente (1313-1407): 3. Pl.	267
Abb. 8.	8.	Drente (1313-1407): 1.3. Plur. (nach region)	267
Abb. 9.	8.	Drente (1313-1407): 1.2.3. Pl. (für 2. Pl. nur 4 Belege in einem Jahr und in derselben Region).	267
Abb. 10.	8.	Overijssel (1300-1530) ohne Goor: 1. Pl.	267
Abb. 10a.	8.	Overijssel (1300-1530) ohne Goor: 1.(2.)3. Pl.	268
Abb. 11.	8.	Overijssel (1300-1530) ohne Goor: 3. Pl.	268
Abb. 12.	8.	Goor (1330-1410): 1. Pl.	268
Abb. 13.	8.	Goor (1330-1410): 3. Pl.	268
Abb. 13a.	8.	Goor (1330-1410): 1.2.3. Pl.	268
Abb. 14.	8.	Achterhoek/Liemers/Kleve (1365-1580): 1. Pl.	268
Abb. 15.	8.	Achterhoek/Liemers/Kleve (1365-1580): 1. Pl. (nach Region).	269
Abb. 16.	8.	Achterhoek/Liemers/Kleve (1365-1580): 2. Pl.	269
Abb. 17.	8.	Achterhoek/Liemers/Kleve (1365-1580): 2. Pl. (nach Region).	269
Abb. 18.	8.	Achterhoek/Liemers/Kleve (1365-1580): 3. Pl.	270
Abb. 19.	8.	Achterhoek/Liemers/Kleve (1365-1580): 3. Pl. (nach Region).	270
Abb. 20.	8.	Attendorn/Südwestfalen: 1.2.3. Pl.	270
Abb. 21.	8.	Entwicklung des Einheitsplurals in den Mittelen- glichen Dialekten (Daten von Lass).	270
Abb. 22.	8.	Entwicklung des Infinitiv-suffixes in den Mittelen- glichen Dialekten (Daten von Lass).	270
Diagram 1.	6.	Percentage of [t#]-deletion in wordfinal consonant clusters for different morphological and phonological categories and speech conditions.	163
Diagram 2.	6.	Left: type frequency of the wordfinal clusters [xt, st, ft, kt, pt] in Dutch monosyllables. Right: token frequency of irregular past tenses and 3rd person sing tense forms.	184
Figuur 1.	2.	Dialectgebruik en attitude t.o.v. dialect / standaardtaal.	43
Figuur 2.	2.	De informaliteitsdimensie (naar Johnston 1985).	55
Figuur 3.	2.	Beroepsbevolking 15-64 jaar (Bron: CBS 1982, 120).	60
Figuur 4.	2.	Histogram van Beroepsprestige.	61
Figuur 5.	2.	Histogram van Leeftijd informant.	61
Figuur 6.	2.	Verdeling mannen en vrouwen in Nederland en GTP.	62
Figuur 7.	2.	Schatting populatie dialectsprekers Nedl. < Bredevoort.	63

INDEX

Figuur 8.	2.	Aantallen per plaatsklasse en Percent Nedl. bevolking per klasse.	66
Figure 9.	2.	Histogram van score dialectkwaliteit.	69
Figure 1.	3.	Method Vieregge. Reliability of transcribers V, H and R.	92
Figure 2.	3.	Method Almeida-Brown. Reliability of transcribers V, H and R.	93
Figuur 1.	4.	Modelfactoren	113
Figuur 2.	4.	Dialectcluster	120
Figuur 3a.	4.	Uitgebreid model.	128
Figuur 3b.	4.	Uiteindelijk model.	129
Figuur 4a.	4.	T-deletie van west naar oost.	131
Figuur 4b.	4.	T-deletie van zuid naar noord.	132
Figuur 5a.	4.	Uitgebreid model: schattingen.	134
Figuur 5b.	4.	Uiteindelijke model: schattingen.	134
Figure 1.	5.	Facteurs possibles d'un modèle explicite	142
Figure 2.1.-2.3.	5.	Comparaison des écarts types de l'enquête de 1982 considérées comme répétition de l'enquête de 1950.	146
Figure 3.1.	5.	1950 Tendence quadratique de l'apocope de -t.	150
Figure 3.2.	5.	1980 Tendence quadratique de l'apocope de -t.	150
Figuur 1.	7.	Ontwikkeling 1300-1350 13plur suffix -n versus -t (in procenten).	228
Figuur 2.	7.	Verdeling gedurende 1300-1350 van 13plur suffixen -n en -t.	229
Figuur 1.	10.	Westvlaams vergeleken met Bestiaire en Kleefs.	303
Figuur 2.	10.	Syncope in het Westvlaams vergeleken met het Oudengels.	309
Figuur 3.	10.	Kents vergeleken met Goors (en Anglisch c.s.).	317
Figuur 4.	10.	Afname van korte vocaal - toename van OSL (i -> e).	323
Figuur 5.	10.	Afname van korte vocaal - toename van OSL (u -> o).	324
Figuur 6.	10.	Dialectgeografie van Open Syllabeverlenging (OSL).	324
Figuur 7.	10.	Frequentie t-deletie (transf.) en Tokenfrequentie. Onregelmatige werkwoorden 3sing pres.	334
Figuur 8.	10.	Frequentie t-deletie (transf.) en Tokenfrequentie. Regelmatige werkwoorden 3sing pres.	335
Figuur 9.	10.	Gestandaardiseerd effect variabelen op t-deletie Klasse 1, Klasse 2 en Klasse 3.	341
Figuur 10.	10.	Gestandaardiseerd effect variabelen op t-deletie Klasse 4, Klasse 5 en Klasse 6.	341
Figuur 11.	10.	Gestandaardiseerd effect variabelen op t-deletie Klasse 7, Onregelmatige en Zwakke werkwoorden.	342
Figuur 1.	11.	Morfologische structuur en syllabestructuur.	398
Figuur 2.	11.	Schattingen frequentiegewichten uit Goldvaranalyse per morfologische categorie.	407
Figuur 3.	11.	Geschatte frequentiegewichten naar morfologische categorie.	409
Figuur 4.	11.	Geschatte frequentiegewichten voor stamconsonanten.	409
Figuur 5.	11.	Geschatte frequentiegewichten voor zinsfonologie.	410
Figuur 6.	11.	Schattingen van t-behoud per morfologische categorie in Oudfranse dialecten (13e eeuw).	419

INDEX

Fig.+Tab. App.1b.	10.	Oudengelse Syncope in 2/3sing in Kentse, West-Saksische en Kents-Westsaksische teksten, stamlengte.	352
Fig.+Tab. App. 1b.	10.	Oudengelse Syncope in 2/3sing in Kentse, West-Saksische en Kents-Westsaksische teksten, stamconsonantisme	353
Fig.+Tab. App. 1c.	10.	Oudengelse Syncope in 2/3sing in Kentse, West-Saksische en Kents-Westsaksische teksten, stamlengte	355
Fig.+Tab. App. 1c.	10.	Oudengelse Syncope in 2/3sing in Kentse, West-Saksische en Kents-Westsaksische teksten, stamconsonantisme	356
Fig.+Tab. App. 2.	10.	Syncope 3sing in Goor: lange versus korte vocaalconditie; stamconsonant.	358
Fig.+Tab. App. 2.	10.	Syncope 3sing in Goor: lange versus korte vocaalconditie; spelling als korte stamvocaal.	359
Fig.+Tab. App. 2.	10.	Syncope 3sing in Goor: lange versus korte vocaalconditie; ontwikkeling in de tijd.	360
Fig.+Tab. App. 3.	10.	Syncope 3sing in Goor: lange versus korte stamsyllabe; ontwikkeling in de tijd.	361
Fig.+Tab. App. 3.	10.	Syncope 3sing in Goor: lange versus korte stamsyllabe; stamconsonanten.	362
Fig.+Tab. App. 3.	10.	Syncope 3sing in Goor: lange versus korte stamsyllabe; lange versus korte syllabe.	363
Fig.+Tab. App. 6a.	10.	OSL i -> e; Geografische spreiding	368
Fig.+Tab. App. 6b.	10.	OSL u -> o; Geografische spreiding	368
Kaart 1.	2.	Atlasdelen Reeks Nederlandse Dialectatlassen (RND).	48
Kaart 2.	2.	Geografische distributie realisaties 'zachte g'.	71
Map 1.	3.	Negative and positive residuals from trend in percentage t-deletion.	107
Map 2.	3.	Linear trend surface: logit of proportion t-deletion.	107
Map 3.	3.	Residuals from linear trend surface: logit of proportion t-deletion.	108
Map 4	3.	Linear trend surface RND-data: Betuwe region, logit transformation.	108
Map 5	3.	Residuals from linear trend surface RND-data.	109
Map 6	3.	Residuals from RND-data exceeding 1 standard deviation.	109
Kaart 1.	4.	Afstand tot de standaardtaal.	118
Kaart 2.	4.	Subjectieve gelijkheidsoordelen.	120
Kaart 3.	4.	Residuen van het uiteindelijke beperkte model.	136
Carte 1.	5.	Ecarts (résidus) de la tendance quadratique positifs et négatifs pour 1950.	152
Carte 2.	5.	Ecarts (résidus) de la tendance quadratique positifs et négatifs pour 1980.	152
Carte 3.	5.	Ecarts (résidus) de la tendance quadratique positifs et négatifs du développement de 1959 à 1980.	152
Maps	6.	Legend point symbol maps and codes of localities	201
Map 1.	6.	Location and codes of localities according to Grootaers-Kloeke.	202
Map 2.	6.	Percent deletion in superlatives.	202
Map 3.	6.	Percent deletion in nouns, adjectives and numerals.	203

INDEX

Map 4.	6.	Percent deletion in past participles.	203
Map 5.	6.	Percent deletion in 3rd person singular present tense.	204
Map 6.	6.	Percent deletion in paradigm forms, 2nd and 3rd person singular present tense.	204
Map 7.	6.	Percent deletion in irregular past tense.	205
Map 8.	6.	Percent deletion wordforms in clauses: fricatives + t before ##consonant.	205
Map 9.	6.	Difference in proportions (2nd person deletion minus 3rd person deletion).	206
Map 10.	6.	Linear surface.	206
Map 11.	6.	Residuals from linear surface.	207
Map 12.	6.	Family names based on place names: names coming from the province itself.	207
Map 13.	6.	Family names based on place names: percent migration from -> to.	208
Kaart 1.	7.	Werkwoord 1e persoon enkelvoud uitgang -e.	234
Kaart 2.	7.	Werkwoord 1e persoon enkelvoud uitgang -[e]n.	234
Kaart 3.	7.	Werkwoord 1e persoon enkelvoud uitgang -[e]t.	235
Kaart 4.	7.	Werkwoord 1e persoon enkelvoud - geen uitgang.	235
Kaart 5.	7.	Werkwoord 2e persoon enkelvoud uitgang -e.	236
Kaart 6.	7.	Werkwoord 2e persoon enkelvoud uitgang -[e]n.	236
Kaart 7.	7.	Werkwoord 2e persoon enkelvoud uitgang -[e]t.	237
Kaart 8.	7.	Werkwoord 2e persoon enkelvoud uitgang -[e]st.	237
Kaart 9.	7.	Werkwoord 2e persoon enkelvoud -s.	238
Kaart 10.	7.	Werkwoord 2e persoon enkelvoud uitgang -st.	238
Kaart 11.	7.	Werkwoord 2e persoon enkelvoud - geen uitgang.	239
Kaart 12.	7.	Werkwoord 3e persoon enkelvoud uitgang -[e]t.	239
Kaart 13.	7.	Werkwoord 3e persoon enkelvoud - geen uitgang.	240
Kaart 14.	7.	Werkwoord 1e persoon meervoud uitgang -e.	240
Kaart 15.	7.	Werkwoord 1e persoon meervoud uitgang -[e]n.	241
Kaart 16.	7.	Werkwoord 1e persoon meervoud uitgang -[e]t.	241
Kaart 17.	7.	Werkwoord 1e persoon meervoud - geen uitgang.	242
Kaart 18.	7.	Werkwoord 2e persoon meervoud uitgang -e	242
Kaart 19.	7.	Werkwoord 2e persoon meervoud uitgang -[e]n.	243
Kaart 20.	7.	Werkwoord 2e persoon meervoud uitgang -[e]t.	243
Kaart 21.	7.	Werkwoord 2e persoon meervoud - geen uitgang.	244
Karte 1.	8.	Einheitsplural auf -e.	281
Karte 2.	8.	Einheitsplural auf -(e)n.	281
Karte 3.	8.	Einheitsplural auf -(e)t.	282
Karte 4.	8.	Einheitsplural auf -ø.	282
Kaart 1.	9.	Suffix in enclise 'doe je'	292
Kaart 1.	10.	T-deletie in nomina op -st (<i>beest</i> etc.).	381
Kaart 2.	10.	T-deletie in nomina op -cht (<i>knecht</i> etc.).	381
Kaart 3.	10.	T-deletie in niet-verbale woorden: <i>Durst, fast, Bast.</i>	382
Kaart 4a.	10.	Vormen van <i>heeft</i> in de 14e eeuw: <i>heeft, hevet, heft.</i>	383
Kaart 5.	10.	Aantallen ongesyncopeerde suffixen 3sing pres -et.	383
Kaart 6.	10.	Klinkerverkorting sterke werkwoorden; Klasse 5, bijv. <i>steken</i>	384
Kaart 7a.	10.	Voorkomen van de vorm <i>heeft</i> in de 14e eeuw.	384
Kaart 7b.	10.	Voorkomen van de vorm <i>hevet</i> in de 14e eeuw.	385

INDEX

Kaart 8.	10.	Voorkomen van de vorm <i>heft</i> in de 14e eeuw.	385
Kaart 9.	10.	T-deletie 3sing bij zwakke werkwoorden.	386
Kaart 10.	10.	T-deletie 3sing bij onregelmatige werkwoorden.	386
Kaart 11.	10.	Kwaliteitsverschil stamvocaal 3sing t.o.v. inf onregelmatige werkwoorden.	387
Kaart 12.	10.	T-deletie 3sing bij sterke werkwoorden.	387
Kaart 13.	10.	Kwaliteitsverschil stamvocaal 3sing t.o.v. inf sterke werkwoorden.	388
Kaart 14.	10.	Verkorting stamvocaal 3sing t.o.v. inf sterke werkwoorden.	388
Kaart 15.	10.	T-deletie 3sing bij verba met oorspronkelijk lange vocaal.	389
Kaart 16.	10.	Kwaliteitsverschil lange stamvocaal 3sing t.o.v. inf.	389
Kaart 17.	10.	Verkorting lange stamvocaal 3sing t.o.v. inf.	390
Kaart 18.	10.	T-deletie 3sing bij verba met in Open Syllabe verLengde stamvocaal.	390
Kaart 19.	10.	Kwaliteitsverschil in Open Syllabe verLengde stamvocaal 3sing t.o.v. inf.	391
Kaart 20.	10.	Verkorting in Open Syllabe verLengde stamvocaal 3sing t.o.v. inf.	391
Kaart 21.	10.	T-deletie 3sing bij verba met oorspronkelijk korte vocaal.	392
Kaart 22.	10.	Kwaliteitsverschil korte stamvocaal 3sing t.o.v. inf.	392
Kaart 23.	10.	Dialectclusters waarbinnen gelijkheid ervaren wordt tussen dialecten.	393
Kaart 1.	11.	Werkwoordstam op vocaal — voor consonant: “...gaa+t__goed”	398
Kaart 2.	11.	Werkwoordstam op sonorant — voor consonant: “..hoor+t__mij”	399
Kaart 3.	11.	Werkwoordstam op nasaal — voor vocaal: “...kom+t__als”	400
Kaart 4.	11.	Werkwoordstam op consonant — voor vocaal: “...loop+t__in”	400
Kaart 5.	11.	Werkwoordstam op nasaal — voor consonant: “...kom+t__van”	401
Kaart 6.	11.	Werkwoordstam op consonant — voor consonant: “...krijg+t__last”	402
Kaart 7.	11.	T-deletie 3sing pres in Pausa; Vlaams België (<i>brengt, geeft</i>).	414
Kaart 8.	11.	T-deletie 3sing pres voor Vocaal; Vlaams België (<i>komt als, loopt in</i>).	414
Kaart 9.	11.	T-deletie 3sing pres voor Consonant; Vlaams België (<i>gaat goed, komt van, krijgt last</i>).	415
Kaart 10.	11.	T-deletie in nomina voor Consonant; Vlaams België (<i>last van</i>).	415
Kaart 11.	11.	Voor structurele effecten gecorrigeerd t-behoud in het Oudfrans; schattingen naar regio.	418
Map 1.	12.	Area's studied 1-3	441
Kaart 1.	13.	Onderzoeksgebieden 1-3.	471
Schema 1.	2.	Lange Vocaal-systeem in Egmond aan Zee.	31

INDEX

Schema 2.	2.	Vergelijking RND met de transcriptie van R.	32
Schema 3.	2.	Vergelijking RND met de transcriptie van V.	33
Schema 4.	2.	Vergelijking RND met de transcriptie van H.	33
Schema 5.	2.	Voorvocalen (vlnr. H; vbno. V).	34
Schema 6.	2.	Achternvocalen (vlnr. H; vbno. V).	34
Schema 7.	2.	Veldwerkers GTP.	65
Schema 8.	2.	Variabelen-typologie naar Romaine (1988, 1455) en Labov (1994, 78 en 31).	72
Schema 1.	10.	Interactie OSL en syncope in 3sing pres en in inf.	313
Schema 2.	10.	Regressiemodel t-deletie 3sing pres Noordoostelijke dialecten.	337
Tabel 1.	2.	Achtergrondkenmerken van de informanten van het Meertens-Instituut en van de informanten uit de RND.	45
Tabel 2.	2.	Middenklasse: waarschijnlijkheid van frequent dialectgebruik (schaal [0-1]) naar regio en woonplaatsgrootte; gerangschikt naar dalend gewicht.	49
Tabel 3.	2.	Percentage dialectbenamingen in de provincie Antwerpen in de middenklasse (volgens tabellen I-IV van De Schutter).	50
Tabel 4.	2.	Significantiewaarden en richting van de effecten op het gebruik van 'zachte g'.	73
Tabel 1	4.	Significante correlaties	127
Tableau 1.	5.	Corrélations des proportions de l'apocope du -t entre <i>mots isolés</i> et <i>mots en contexte</i> pour 1950, 1982 et entre <i>1950</i> et <i>1982</i> pour mots isolés et mots en contexte.	147
Tableau 2.	5.	Variance expliquée et t-valeur des variables indépendantes.	148
Tableau 3.	5.	Coefficients des variables des modèles cubiques et quadratiques.	150
Tableau 4.	5.	Analyse de la variance et accrès de la variance expliquée.	151
Tableau 5.	5.	Test pour autocorrélation des écarts des modèles successifs et des observations.	153
Table 1.	6.	Forms illustrating word-final [t#]-deletion in [-son] consonant clusters in Dutch.	159
Table 2.	6.	Distribution of the variable 2nd and 3rd person singular present tense flexion marker [t#] and the obligatory zero marker in the unmarked subject-verb order and in the inverted verb-subject order.	159
Table 3.	6.	[t#]-Deletion in different phonological and morphological categories and speech conditions.	164-165
Table 4.	6.	Difference in rate of [t#]-deletion in past tense, present tense, past participle, nominals and regular superlative.	170
Table 5.	6.	[t#]-deletion in past participles, past tense and regular superlative as compared to present tense and nominals.	172
Table 6.	6.	Comparison of, on the one hand, the clusters [ft#] and [xt#], on the other hand [pt#] and [kt#], in the past participle, the 3rd person singular verb form (both paradigmatic and non-paradigmatic elicitation condition) and in 2nd person singular verb forms.	176

INDEX

Table 7.	6.	Correlation between rate of [t#]-deletion and two scores on token frequency: Uit den Boogaart (1975) and De Jong (1979).	181
Table 8.	6.	Token frequency in two corpora and percentage of [t#]-deletion in past tense and present tense on [st#] and [xt#].	182
Table 9.	6.	Proportional differences in two regions between [t#]-deletion in the 2nd person and the 3rd person singular.	188
Table 10.	6.	Deletion of [t#] in morphological categories in 17 localities with a high rate of [t#]-deletion.	190
Table 11.	6.	[t#]-deletion: influence of preceding consonant in different morphological categories.	191
Table 12.	6.	Factors accounting for [t#]-deletion in Dutch.	199
Tabel 1.	7.	Model-eigenschappen	211
Tabel 1.	10.	Percentage syncope in 3sing pres hevet.	300
Tabel 2.	10.	Frequentie van syncope naar slotconsonant van de werkwoordstam.	301
Tabel 3.	10.	Overeenkomsten naar Dialect in stamconsonanteffect op syncope.	316
Tabel 4.	10.	Sonoriteit en consonantgroepen geordend naar syncope-effect.	317
Tabel 5.	10.	T-deletie in vak FGM 'onregelmatige' zwakke werkwoorden.	330
Tabel 6.	10.	Belang van de factoren die t-deletie bepalen naar werkwoordklasse.	338
Tabel 7.	10.	Syllabestructuur sterke werkwoorden.	340
Tabel 8.	10.	Groepering van de onafhankelijke variabelen vanuit de assumptie van 3 overkoepelende factoren; resultaten factoranalyse scores > 0.5 (-1.0 < 0.0 < 1.0).	343
Tabel 1.	11.	T-deletie in het Rivierengebied naar Goeman en Van Reenen (1985).	396
Tabel 2.	11.	T-deletie in de Betuwe.	405
Tabel 3.	11.	T-deletie in Zuid-Holland en het westelijk Rivierengebied.	406
Tabel 4.	11.	T-deletie in Amerikaans Engels.	421
Tabel 5.	11.	Hypothetisch voorbeeld.	422
Tabel 6.	11.	Mate van t-deletie in het Zuidoostlimburgs (naar Hinskens).	423
Tabel 7.	11.	Rivierengebied (Betuwe: data hoofdstuk 6).	424
Tabel 8.	11.	Zuid-Holland en het westelijke Rivierengebied.	424
Tabel 9.	11.	Noordoostelijke dialecten (Kloekekaart vak FGM).	425
Tabel 10.	11.	T-deletie in werkwoordsklassen: noordoostelijke dialecten.	426
Tabel 11.	11.	Werkwoorden heringedeeld: noordoostelijke dialecten.	426
Tabel (9)	12.	Phonic prominence and articulatory complexity.	443
Tabel (10)	12.	Articulatory complexity and perceptual complexity, connected sentence.	445
Tabel (11)	12.	Typology of variables.	446
Tabel (12)	12.	Developments of syncope in relation to verb stem.	453
Tabel (14)	12.	Complexity scale Netherlands.	456
Tabel (15)	12.	Complexity scale Flemish Belgium.	456

INDEX

Tabel (16)	12.	Survey of subjects and dialect regions discussed by Chapter.	458
Tabel (17a)-(17c)	12.	Number of forms (tokens) studied.	465
Tabel (9)	13.	Fonische prominentie en articulatorische complexiteit.	473
Tabel (10)	13.	Articulatorische complexiteit en perceptuele complexiteit in zinsverband.	475
Tabel (11)	13.	Variabelentypologie	476
Tabel (12)	13.	Ontwikkelingen van syncope in verband met de werkwoordstam.	482
Tabel (14)	13.	Complexiteitsschaal Nederland.	485
Tabel (15)	13.	Complexiteitsschaal Vlaanderen.	486
Tabel (16)	13.	Behandelde onderwerpen en dialectgebieden naar hoofdstuk.	487
Tabel (17a)-(17c)	13.	Aantallen onderzochte woordvormen (tokens).	494

Lijst van afkortingen

.	syllabegrens
[#]	woordfinaal (woordgrens)
[...]	fonetische transcriptie
/.../	fonologische weergave
1.	erste
1.Pl.	1e Person Plural
1enk	1e persoon sing
1plur	1e persoon plur
1sing	1e persoon sing
2.	zweite
2enk	2e persoon sing
2meerv	2e persoon plur
2plur	2e persoon plur
2sing	2e persoon sing
3.	dritte
3plur	3e persoon plur
3sing	3e persoon sing
13meerv	1e en 3e persoon plur
123meerv	1e, 2e en derde persoon plur
123plur	1e, 2e en derde persoon plur
Abb.	Abbildung
adj	adjectief
adv	adverbium; bijwoord
Aeng.	Altenglisch
Afries.	Altfriesisch
Ahd.	Althochdeutsch
Anord.	Altnordisch
As.	Altsächsisch
bzw.	beziehungsweise
C	consonant
ChiSq	Chi-Square
dental	dentaal (en / of alveolair(en))
e.a.	en anderen
e.g.	exempla gratia; bijvoorbeeld
ed.	editor(en)
enk	singularis; enkelvoud
et al.	et alii
f.	folgende
ff.	folgenden
Fig./fig.	figuur
flog	folded logarithmic transformation
fric	fricatiev(en)
Frk.	Fränkisch
Got.	Gotisch
Hs.	handschrift
î	geschatte waarde voor variabele <i>i</i> ; in een historisch kader: vanouds lange vocaal <i>i</i>
idg.	indogermanisch
ind	indicatief
Ind.	Indikativ
IPA	International Phonetic Association (alfabet van de)

LIJST VAN AFKORTINGEN

Jh.	Jahrhundert
Krt.	kaart
Kt.	Karte
Mfrk.	Mittelfränkisch
Mnd.	Mittelniederdeutsch
Mnl.	Middelnederlands
ms.	manuscript
meerv	pluralis; meervoud
Nd.	Niederdeutsch
nl.	niederländisch
num	numeral; telwoord
P	pauze
part	participium; participle; voltooid deelwoord
Pers.	Person
pl	plural
Pl.	Plural
plos	plosief(en)
plur	pluralis
Präs.	Präsens
Prät.	Präteritum
pres	presens, present
pret	preteritum; onvoltooid verleden tijd
Prob	Probabilität; waarschijnlijkheid
Pron.	Pronomen
R	resonant
red.	redactie
s.	sehe
s.v.	sub voce ; lemma
sg	singular
Sg.	Singular
sing	singularis
son	sonorant(en)
st.	stark
stadtfries.	stadfriesisch
Std	Standard
stemh.	stemhebbend
stempl.	stemloos
sth.	stimmhabend
stl.	stimmlos
subst	substantief
superl	superlatief
sw.	schwach
u.	und
u.a.	unter andern
unveröff.	unveröffentlicht
V	vocaal
V.	Verb
vgl.	vergelijk; vergleiche
vs.	versus
z.B.	zum Beispiel